

Nr 1127

Av herr **Wedén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 56, angående ökade resurser för statlig företags-etablering inom ramen för ett särskilt bolag, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 980 i Första kammaren)

I november 1968 tillkallade industriministern den s. k. industrietableringsdelegationen. Enligt direktiven skall denna mot bakgrund av sysselsättningsvårigheterna i skogslänen undersöka möjligheterna att nyetablera statliga företag för att skapa arbetstillfällen främst i dessa områden. Vi delar intentionen i direktiven även om vi anser att det varit rimligare och mer ändamålsenligt om en arbetsgrupp fått i uppdrag att i ett sammanhang inventera alla tänkbara lokaliseringsobjekt, såväl statliga som enskilda. Genom enskild företagsamhet skapas minst lika trygga arbetstillfällen som statliga företag kan åstadkomma. Om man däremot avser att enbart inventera lämpliga objekt för statlig företagsamhet, kan det inte vara ändamålsenligt att lägga tonvikten vid dessa företags karaktär av lokaliseringsobjekt.

Det förslag som läggs fram i propositionen innebär i praktiken, att man frångår den lokaliseringspolitiska målsättningen. Låt oss rekapitulera den egentliga innebörden i propositionen. Industrietableringsdelegationens arbete överförs till ett särskilt aktiebolag, Svenska industrietableringsaktiebolaget. Därigenom uppnår man fördelen av att kunna uppträda som en särskild juridisk person. Formellt kommer företaget att ägas av Fonden för statens aktier. Förvaltningen av aktierna kommer dock att anförtros Svenska utvecklings AB, som kommer att utöva rösträtt på bolagsstämman och uppbära utdelningar. Det betyder i praktiken, att utvecklingsbolaget tillförs ytterligare ca 10 milj. kr. i form av eget kapital i vad som reellt sett blir ett dotterbolag. Utvecklingsbolagets målsättning kommer att i viss grad bestämma industrietableringsbolagets verksamhet, vilket torde innebära att de lokaliseringspolitiska aspekterna får en undanskymd om ens någon plats i planeringen.

I proposition nr 56 föreslår man således skapandet av ett nytt bolag, Svenska industrietablerings AB, som skall tillföras 9,6 milj. kr. som aktiekapital och reservfond. I många andra propositioner har under de två senaste åren från industridepartementet föreslagits åtgärder för nybildandet av statliga företag.

Förslagen har enligt vår uppfattning genomgående varit svagt underbyggda och någon plan från departementets sida över hur den statliga företagsamheten skall organiseras och vad den skall omfatta på längre sikt har icke presenterats. I varje fall har informationen till riksdagen varit knapphändig. Vi anser att industridepartementet innan flera statliga företag etablerats bör framlägga en plan för den statliga företagssektorn och dess eventuella utbyggnad.

Vi finner föreliggande proposition vara i uppseendeväckande avsaknad av motiveringar. Den redogör endast för företagets formella uppbyggnad. Inget nämns om vilka projekt det nya etableringsbolaget skall ta upp. Det framgår inte ens klart, om man f. n. har några projekt att arbeta med. På den grunden önskar regeringen att riksdagen i egenskap av kapitalägare skall anslå 9,7 milj. Ett betydande belopp, då det går till ospecificerad verksamhet. Vi ifrågasätter om man för något annat än ett statligt företag hos de tilltänkta kapitalägarna kan begära nästan 10 milj. kr. på så lösa grunder. Dessutom krävs, att riksdagen skall bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa garantier för lån intill ett belopp av 20 milj. kr. Man menar alltså, att riksdagen skall satsa intill 30 milj. kr. på en riskfylld verksamhet, om vars inriktning, planer och konkreta projekt och personal ingen egentlig information lämnats.

Från vårt håll har i debatten om statlig företagsamhet hävdats, att det ligger en stor konkurrensfördel för statliga företag däri att ägaren — staten — har tillgång till mycket stora kapitalresurser att satsa in i företagsverksamhet utan att behöva ställa upp alltför rigorösa krav på lönsamhet. Skulle anslagskravet beviljas av riksdagen på grundval av nu tillgänglig information, kan vi inte finna annat än att man på ett uppenbart sätt utnyttjat de statliga företagens konkurrensfördel.

Inget har frambragts i propositionen som visar att de pengar som begärs till industrietableringsbolaget skulle kunna göras lönsamma på det sätt som underförstås i propositionen.

Vi är väl medvetna om att konkurrenshänsyn kan göra det svårt att offentligt redogöra för alltför mycket av ett företags framtidsplaner. Mycket få om ens några företag finner det dock nödvändigt att så totalt — som skett i propositionen — mörklägga all information om eventuella framtidsplaner. Risker med att informera om sina framtidsplaner överdrivs enligt vår uppfattning av många företag. En öppnare politik skulle ur alla synpunkter vara att föredra. Vi anser därför, att statliga företag borde vara lika meddelsamma om sina planer inför offentligheten som de mera progressiva enskilda företagen och inte som i detta fall göra bakåtsträvande försök till total mörklägning.

Vi förutsätter, att man från industridepartementets sida för den intresserade allmänheten före riksdagsbehandlingen av ärendet lämnar en så ingående redogörelse som möjligt för det tilltänkta industrietableringsbo-

laget, planer och konkreta projekt för detta, vilken målsättning för lönsamheten under en tioårsperiod som man önskar ställa upp och vidare vilka resultat som industrietableringsdelegationen uppnått under sin hittillsvarande verksamhet. En sådan information bör lämnas i ett sammanhang. Annars förhindrar man folks möjlighet till överblick och egna slutsatser.

Vi förutsätter vidare, att medlemmarna i det riksdagens utskott som skall bereda ärendet därutöver får tillgång till all information som är av den karaktären att den inte utan skada kan bringas till offentlig kännedom.

På basis av den information om etableringsbolaget som faktiskt föreligger finns det anledning att göra vissa påpekanden.

1. Förslaget om ett etableringsbolag läggs fram utan utredning och remissbehandling. Detta är ett avsteg från vedertagen och lämplig praxis och försvårar avsevärt såväl riksdagens behandling av propositionen som en mer ingående allmän diskussion av förslaget. Företagsdelegationen har i ett delbetänkande något berört hithörande problem. Den mera omfattande utredning som vi förutsätter måste finnas bakom departementschefens förslag bör offentligt redovisas. Vi vill ävenså betona vikten av att en omfattande offentlig redovisning av bolagets fortlöpande verksamhet kommer att ges.

2. Den lokaliseringpolitiska målsättning som spelade en så stor roll i direktiven för och presentationen av industrietableringsdelegationen bör vidhållas. Det nya bolaget bör i första hand inrikta sin verksamhet på lokaliseringsobjekt. En förutsättning för att det nu ifrågasatta bolaget skall kunna etablera företag bör enligt vår mening vara att etablering av statliga eller enskilda företag visat sig ej kunna komma till stånd med tillämpning av nu gällande bestämmelser för lokaliseringslån och lokaliseringsbidrag. På längre sikt bör vidare de av bolaget startade företagen uppfylla samma lönsamhetskrav som de företag som erhållit vanligt lokaliseringsstöd. De företag som det nu ifrågasatta bolaget etablerar bör vara infogade i ett väl planerat näringspolitiskt program för regioner med selsättningssvårigheter. Riktlinjer för en utformning av bolagets verksamhet i enlighet med det ovanstående bör snarast föreläggas riksdagen.

3. Vi ställer oss av flera skäl frågande till det föreslagna etableringsbolagets nära anknytning till utvecklingsbolaget. Dels kommer då risken för att den lokaliseringpolitiska motiveringen för etableringsbolaget skall få en undanskynd roll att öka, dels innebär förslaget i praktiken ett kapitaltillskott till utvecklingsbolaget som detta inte behöver redovisa som tillgång och vidare kommer den föreslagna konstruktionen att göra utvecklingsbolaget mera likt ett holdingbolag, vilket på längre sikt riskerar att påverka dess ursprungliga karaktär. Etableringsbolaget bör ej knytas till utvecklingsbolaget på föreslaget sätt.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

1. att riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 56 endast under förutsättning att de i motionen angivna lokaliseringspolitiska syftena tillgodoses,

2. att riksdagen ger till känna vad i motionen i övrigt anförts särskilt beträffande redovisning för riksdagen av bolagets fortlöpande verksamhet.

Stockholm den 10 april 1969

Sven Wedén (fp)

Bertil Ohlin (fp)

Thorvald Källstad (fp)

Daniel Wiklund (fp)
i Stockholm

Elias Jönsson (fp)
i Ingemarsgården

Sven Gustafson (fp)
i Göteborg
